זון אויפגאנג — 4.52.
זון אונטערגאנג — 7.57.

די איינציקע אידישע
צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

ווייטער:
טייליווין וואלקנדיק, קול

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 93. Winnipeg, Friday May 9, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג. פרייטאג יא׳ אייר, תר״ץ.

בריטישע רעגירונג זוכט לייזונג צו פאלעסטינער פראגע

האפט צו לייזן די פראגע צו אלעמענס צופרידנהייט, זאגט קאלאניאציע סעקרעטאר. בעטנדיק דעם פארלאמענט צו האבן געדולד און צוטרוי צו דער רעגירונג

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לאנדאן, מאי 9 (איטא). — די רעגירונג איז איצט פארנומען מיט באטראכטן די פאלעסטינער פראגע, און האפט צו דערגרייכן א לייזונג, וואס זאל זיין אנגענומבאר פאר אלע צדדים.

די דערקלערונג איז געמאכט געווארן אין דעפוטאטן הויז פון אונטער סעקרעטאר פאר די פאלאניעס, מר. שילס. נאכדעם ווי מיט׳ן פארשלאג צו שליסן די זייצונג שפעט לעצטן אוונט, איז פ. ס. קאקס ארבעטער, דראמאטיש אויפגעשטאנען און האט געצייגן די אויפמערקזאמקייט פונ׳ם הויז צו דער לאגע פון די פאלעסטינער אראבער. ער האט דערביי ווידער באטאנט די נויטווענדיקייט צו פארענטלאכן די מעקמעהאן קארעספאנדענץ פון די מלחמה מה יארן מיט די אראבער, און וועלכער ענגלאנד זאל האבן געמאכט געוויסע פארשפרעכונגען צו די אראבער. די דאזיקע דאקומענטן, האט ער געזאגט, איז ווייטער וויכטיק צו פארענטלאכן איידער דאס הויז קומט צו באשלוסן איבער דעם פאר־לעסטינער באריכט.

מר. שילס האט ווייטער דערקלערט, אז די רעגירונג נעמט די פראגע נאר ניט לייכט, אבער זי איז אנטשלאסן צו געפיר־נען א לייזונג, אויב נאר זי קאן. אין דעם נאמען פון דער רעגירונג האט ער אפע־לירט צום הויז צו האבן צוטרוי אין דער רעגירונגס גוטע אבזיכטן. די רעגירונג גלייבט אבער, אז ניט דורך אויסגראבן אלטע סכסוכים נאר דורך פארלעגן די שווערקייטן פון דער איצטיקער צייט און פון דער צוקונפט קאן מען דערגרייכן א צופרידנשטעלנדיקע לייזונג.

—(::)—

אפגעפאר קיין ארץ־ישראל

מר. ביקוואלד, פון קאדילאק, סאסק., איז די וואך אפגעפאר קיין ארץ־ישראל, מיט׳ן אבזיכט צו באועזן זיך דארטן.

—(::)—

קאליף־הורוויץ פארלאבונג

מר. און מרס. מאיר קאליף, 393 קאר־לעדזש עווענו, אנאנסירן די פארלאבונג פון זייער טאכטער דזשעני צו מר. זלמן הורוויץ, זון פון רבי י. הורוויץ הלוי.

טורינגישער קולטוס מיניסטער פירט איין תפילה קעגן אידן

(ספעציעל טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

בערלין, מאי 9 (איטא). — קולטוס מיניסטער פריק, פון טורינגיע, האט איינגעפירט אין די שולן פון דער פראווינץ די פאלגנדיקע תפילה:

"גאט, באשיץ אונז פון די אויסלענדישע עלעמענטן".

די סאציאליסטן האבן געמאכט אן איניטערפעלאציע אין ריכסטאג וועגן דעם ענין. פריק האט דערקלערט: "איך בין זיך עלעך בודה, אז די תפילה איז געריכטעט קעגן דער פארמישונג פון אונזער ראסע מיט די אידן, וואס דעמאראליזירט דאס דייטשע פאלק".

די סאציאליסטן האבן דאן דערקלערט, אז די אנטיסעמיטישע תפילה איז קעגן דער טאכטער דזשעני צו מר. זלמן הורוויץ, זון פון רבי י. הורוויץ הלוי.

באאמטע פון א״י פארזיכערונג געזעלשאפט "דזשודעא" ריינגעוואשן

ריכטער פארדאמט די אנקלעגער ווי אינטריגאנטן

ניו־יארק, מאי 9 (איטא). — די ארץ־ישראל פארזיכערונג געזעלשאפט "דזשודעא" האט אפגעהאלטן א גרויסן זיג אין דעם פראצעס וואס איז פארפירט געווארן פון א קליינער גרופע אקציאנערן.

דער פראצעס האט אנגעהאלטן עטלאכע טעג פאר ריכטער וואסערפאגל, אין הויכן געריכט פון ניו־יארקער קרייז. ארויסגעבנדיק זיין אורטייל, האט דער ריכטער געהייסן ארויסווארפן דעם פראצעס פון געריכט, "ווייל אלע קלאגעס קעגן דער 'דזשודעא' זיינען גרונדלאז, און זיינען ארויסגערופן געווארן פון זעלבסט־זיכטיקע מאטיוון און אומעטישע מעטאדן פון די אנקלעגער".

דער ריכטער האט אויף דערקלערט, אז באאמטע פון דער "דזשודעא" זיינען ערנהאפט ריינגעוואשן פון וועלכע ס׳איז שולד.

דער דאזיקער זיג פון דער "דזשודעא" און די פוילשטענדיקע ריינוואשונג פון אי־רע דירעקטארן און באאמטע, איז אויפגע־נומען געווארן מיט פרייד פון אלע אידי־שע קרייזן. דער דאזיקער זיג וועט באזונ־דערס באנריכטס פון דער קארפאראציע זעלבסט און אירע אקציאנערן, און וועט פירן צו דער דערגרייכונג פון איר ציל אין איר ארבעט אין ארץ־ישראל.

אידישע רעגירונג אויסברוך אין אינדיע
קאסט־צענדליקער מענשן קרבנות

לאנדאן, מאי 9. — לויט די באריכטן וואס קומען אָן פון אינדיע, זיינען די נעכ־טיקע ראיאטן אין שלאפור געווען ערנס־טער ווי וועלכע ס׳איז פריעריקע אויס־ברוכן, זינט גאנדהי קאמפיין פון "ביר־נעראלבער אומגעהארכזאמקייט" האט זיך אנגעפאנגען.

עס ווערט באריכטעט, אז דריי פאלי־ציסטן זיינען דארטן דערמארדעט געווארן און זייערע קערפערס זיינען פארברענט געווארן אין גאס. עטלאכע זיינען געווארן וואונדעט געווארן, און עס קאן זיין, אז זיי זיינען דערמארדעט געווארן.

מען שאצט אפ, אז פונ׳ם המון זיינען 25 געטויטן און 100 פארוואונדעט געווארן

די באאמטע פון "דזשודעא" זיינען האראיץ באנריכט געווארן פון א סך פראָ־מינענטע אידישע פירער אין ניו־יארק און איבער׳ן גאנצן לאנד.

—(::)—

חדסה אפעלירט פאר ביימער לכבוד "מוטער טאג"

די היגע חדסה ארגאניזאציע אפעלירט, לכבוד דעם "מוטער־טאג" דעם זונטאג, מאי 11טן, אז די זאלן ערן זייערע מוטערס דעם טאג מיט פלאנצן ביימער אויף זייער נאמען אינ׳ם הערצל וואלד, און זאלן דערלאנגען זייערע מוטערס דעם טאג סערטיפיקאטן פאר ביימער, אנ־שטאט אנדערע מתנות. די וואס האבן ניט דאס גליק צו האבן זייערע מוטערס צווישן די לעבעדיקע, קאנען ערן זייער אנדענ־קן דורך פלאנצן ביימער אויף זייער נאמען.

די וואס ווילן קריגן אויפלעגע סערטיפי־קאטן, קאנען זיך גלייך שטעלן אין פאר־בינדונג מיט דעם היגן נאציאנאל־פאנד אפיס. אדער מיט מרס. רוידי, וויצע־פרע־זידענט פון הדסה.

נעזעלשאפטלאכער קאלענדער

פרייטאג, מאי 9

י. העסטרין ביי בר. 2 פוע״צ, 8.30 אח׳.

אין פרידאינסטיטוט.

שבת, מאי 10

רבי הורוויץ: חומש מיט מפרשים, 4.30 בייטאג, אין מושב זקנים שול.

רבי כהנאוויטש וועט לערנען יעדן שבת 2 נ.מ., לשנה אין ת״ת פאר גראדואירטע און גראדואירנדיקע אינגלא פון ת״ת.

זונטאג, מאי 11

קאנפערענץ פון איקאר וועגן זוינפיענער קוואטא צום קאפיין, 7 אוו., אין טעפפל

פארזאמ. פון בנ״יעקב פרי לאאן קאס., 2.30 נ. מ., אין נייער ת״ת.

אפשייד־טיי פון פוע״צ פאר מ. פעסי־קאט ביי מרס. העסטרין, 316 אבערדין עווע., 3 ביז 12 נ.מ.

טיי ביי מרס. טשערעטניק, 452 מעג־נום עווע., 1.30 ביז שפעט.

אלגעמ. פארזאמ. און וואלן פון ליידים אקזיליערי ה. ס. ב. ס. 2 נ.מ., אין קווינס

טעג־טאג פון כנסת ישראל סיסטערהוד

פארזאמ. פון איה. ארב. פארטיי (לינקע פוע״צ), 2.30 נ.מ. וויכטיקע פראגעס.

טיי פון ליידים אינדעפ. בני־אברהם ביי מרס. אייפאר, 444 אלפרעד עווע. 3—12.

מאנטאג, מאי 12

"באדד מיטינג" פון כ. ו. סיסטערהוד, 8 אוונט אין תלמוד־תורה.

כנסת־ישראל סיסטערהוד ארויספאר צו קאפאקאלא פלענט, 2 ביימאג, פון ת״ת.

פארזאמ. פון מוטער־פאראיין פון ת״ת, 8.30 אוונט, אין ת״ת.

דינסטאג, מאי 13

טיי פון ליידים אקז. פון מושב־זקנים ביי מרס. ליזאק 428 עגדערסאן עווע.

שפאציר פון מוטער־פאראיין פון ת״ת צו דער קאפאקאלא געביידע, 2 בייטאג.

פארזאמ. פון יונגע פרויען סיסטערהוד ביי מרס. י. גאלדסטיין, 177 באראוס עווע.

קוואדער שרידוש ביי ליידים פון מ. כ. קלינין, 8.30 אוו., אין י. מ. א. זאל.

דר. פערלמאן: "עקס שטראל און זיין באייטונג", ביי מוטער פאראיין פון ארב. רינג שול, 8.30 אוו. אין פרייהייט טעמפל

מיטוואך, מאי 14

לייען־קרייז, מוטער פאראיין פון פרץ שול, 2.30 נ.מ. ביי מרס. קעלער, 249 קאר־לערזש עווע.

באוועגלאכע בילדער איבער געזונטהייט ביי מוטער־פאראיין פון פרץ־שול 8.30 אוונט, אין שול.

זונטאג, מאי 18

טיי פון פרויען לינת־הצדק ביי מרס. ס. פעלדמאן, 769 מעגנוס עווע., (קאר. אר־לינגטאן), 2.30 ביז 11 נ.מ.

"סילווער טי" פון מאקאריווער פרויען ביי מרס. ווייגשטאק, 449 מונגוס עווע.

מאנטאג, מאי 19

שוועסטער־אוונט פון מוטער־פאראיין פון ת״ת, 8.30 אוונט, אין ת״ת.

ניייער ערנסטער אויסברוך אין אינדיע
קאסט־צענדליקער מענשן קרבנות

לאנדאן, מאי 9. — לויט די באריכטן וואס קומען אָן פון אינדיע, זיינען די נעכ־טיקע ראיאטן אין שלאפור געווען ערנס־טער ווי וועלכע ס׳איז פריעריקע אויס־ברוכן, זינט גאנדהי קאמפיין פון "ביר־נעראלבער אומגעהארכזאמקייט" האט זיך אנגעפאנגען.

עס ווערט באריכטעט, אז דריי פאלי־ציסטן זיינען דארטן דערמארדעט געווארן און זייערע קערפערס זיינען פארברענט געווארן אין גאס. עטלאכע זיינען געווארן וואונדעט געווארן, און עס קאן זיין, אז זיי זיינען דערמארדעט געווארן.

מען שאצט אפ, אז פונ׳ם המון זיינען 25 געטויטן און 100 פארוואונדעט געווארן

די בירגערלעכע מאכט אין שטאט, ווערט באריכטעט, האט שיר ניט פאר־לאדן דעם קאנטראל איבער דער שטאט, און ווארט אומגעדולדיק אויף דעם אנ־קום פון סאלדאטן, וואס ווערן אהין גע־שיקט אין אייליגייט.

איבער 200 אייראפייאישע פרויען און קינדער זיינען אין אייליגייט עוואקואירט געווארן פון שטאט מיט א ספעציעלן צוג קיין פונא, די קוואדראטן, וואו די מייס־טער אייראפייער וואוינען, זיינען צעפליי־דערט געווארן פונ׳ם המון.

בריטישער ארבעטער קאבינעט געדראעט פון שפאלטונג

לאנדאן, מאי 9. — די פראגע פון ארבעטסלאזיקייט וואס וואקסט אין לאנד קאן פירן צו ערנסטע רייבונגען אין מאק־דאנאלדס קאבינעט, אז אפשר צו דער רע־זיגנאציע פון אייגענע אדער מער פון די וויכטיגערע מיניסטאר.

סער אסוואלד מאסלי, דזשאנרדש לענכ־בורי און טאם דזשאנסאן זיינען פאר דער לייזונג פון דער פראגע דורך ריזיקע געזעלשאפטלאכע אונטערנעמונגען, אויף וועלכע עס זאל אויסגעגעבן ווערן מיז א בילליאן דאלאר. דער פינאנץ מיניסטער, מר. סנאודען, האלט אבער מיט מר. טאָ־מאס, אז מען קאן ניט אויסהיילן אר־בעטסלאזיקייט דורך אויסגעבן געלט.

ניייע תלמוד־תורה וואלן דעם זונטאג

צוליב דעם, וואס די תלמוד־תורה וואלן דורכגעפירט מיט צוויי וואכן צורוק זיינען דערקלערט געווארן ניט־קאסטוציאנעל און זיינען גע׳פסל׳ט געווארן, וועלן נייע וואלן דורכגעפירט ווערן דעם זונטאג, מאי 11טן, 2.30 בייטאג, אין תלמוד־תורה. אלע באראכטיקטע צו שטימען זיינען גע־בעטן צו קומען.

—(::)—

ווילנע, מאי 9 (איטא). — די אידישע הענדלער פון ווילנע זיינען שטארק אנ־טוישט פון דער דערקלערונג פונ׳ם ווייצע־מיניסטער פון פינאנץ, ה׳ סקארשינסקי, ווען דער האט געזאגט, אז זייער קלאגע קעגן גרויסע שטייערן איז ניט באגרינדעט און אז די אידישע הענ־לער פון ווילנע האבן ניט וואס צו באקלאגן זיך.

30 טויזנט אידישע משפחות פון אוקראינע קאלאניזירט אין לעצטע פינף יאר

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

מאסקווע, מאי 9 (איטא). — איבער דרייסיק טויזנט פון אוקראינער דעקלא־סירטע אידישע פאמיליעס זיינען קאלאני־זירט געווארן מיט דער מיטהילף פונ׳ם "אועט". לויט א באריכט פארעפנטלאכט אין כארקאווער "שטערן", לכבוד דעם פינפטן יאר־טאג פון דער גרינדונג פונ׳ם "געזעדר".

איבער אכט טויזנט אידישע פאמיליעס זיינען דערפון באזעצט געווארן אין די אוקראינער אידישע קאלאניעס, באריכ־טעט די צייטונג, און כמעט אכט צו טויז־זענט אידישע משפחות האבן געקראגן לאנד ביי די שטעטלאך און דערפער וואו זיי האבן פריער געוואוינט, מאכנדיק אומ־נויטיק פאר זיי צו עמיגרירן. איבער צען טויזנט אידישע פאמיליעס זיינען פאר דער צייט קאלאניזירט געווארן אין קרים און ביראָ־ביג׳דזשאן.

דער "שטערן" באריכטעט ווייטער, אז די מיטגלידערשאפט פונ׳ם "אועט" אין 1926 איז געווען 36,539. איינשליסנדיק איין טויזנט ניט־אידן, — ארומדריי פראָ־צענט פונ׳ם סך־הכל. איצט, צום פינפטן יאר פון דער גרינדונג פונ׳ם "אועט", צילט שוין די ארגאניזאציע 175,000 מיטגלידער, פון וועלכע 53,000 זיינען ניט־אידן, — א סך־הכל פון 35 פראָצענט ניט־אידן.

בירגער וועלן ניט דארפן גיין רעגיסטרירן זיך פאר פעדעראלע וואלן; מען וועט קומען צו זיי אהיים

צוליב דער נייער סיסטעם פון רעגי־סטראציע וואס איז לעצטנס איינגעפירט געווארן אין ווינניפעג, ווערט דערווארטעט אז אין די קומענדיקע פעדעראלע וואלן וועט די צאל ווייניגער פארנרעפערט ווע־רען פון 25 ביז 30 פראָצענט.

די פריעריגע אינטערנאציאנאל אויפזיכט פון די א שטיקלי צייט אונטער אויפזיכט פון די "רעטרענינג אפיסערס" פאר די פיר באר־ציר־קן אין שטאט. זיי גרייטן איצט צו די נייע ליסטן פאר די שטים רייזוויזעס. זיי זיינען:

סאוט ווינניפעג — ג. ס. ראטפארד; סאוט צענטער ווינניפעג — וו. ג. סאנ־באר; נארט ווינניפעג — י. די. רוז; נארט צענטער ווינניפעג — יו. מע־קענזי.

ווען די נייע ליסטן וועלן פארטיק ווע־ווערן, וועלן ארויסגעשיקט ווערן מענשן וועלכע וועלן ארומגיין פון הויז צו הויז און זיי וועלן רעגיסטריר די נעמען פון די ווייליר.

אין די פריעדדיקע וואלן פלעגן די בירגער דארפן (די וועלכע האבן זיך נאטירלאך אינגעדרעסירט) אליין גיין צו די רעגיסטראציע פונקט און אפרערגי־סטרירן זייערע נעמען כדי זיי זאלן האבן די פריוילעגיע צו שטימען. אין אזא פאל זיינען אבער געווען א סך נאכלעסיקע בירגער וועלכע האבן זיך ניט געוואלט באמיען צוצוגיין צום באשטימטן פלאץ צו רעגיסטרירן זיך.

איצט — אין די קומענדיקע פעדעראַ־לע וואלן, וועט זיך יעדער בירגער קאנען פארברענגיסטרירן ביי זיך אין דער היים. ער וועט בלויז דארפן איבערצייגן אז ער איז באראכטיקט צו שטימען און זיין (אדער איר) נאמען וועט פארצייכנט ווע־רען אויפ׳ן ליסט פון די ווייליר.

—(::)—

מיטינג פון שרייבער פאראיין דעם זונטאג

דער היגער שרייבער פאראיין וועט אפהאלטן א מיטינג דעם זונטאג, מאי 11טן, 3 אויינער פונקט, אין אָפיס פון "דאס אידישע וואָרט". אלע מיטגלידער און אלע פאראינטערעסירטע זיינען גע־בעטן צו קומען.

דער פאראיין וועט אויף דער פראזאמ־לונג אנצייכענען א פראגראם פון געוויסע טעטיקייטן וועלכע ער האט בדעה דורכ־צופירן.

איבער טויזנט אומגעקומען אין ערדציטערניש אין בורמא

לאנדאן, מאי 9. — די לעצטע באריכטן פון בורמא ציינן, אז די צאל קרבנות פון דער ערדציטערניש וועט באטרעפן איבער טויזנט נפשות, נאך 300 נפשות פעלן נאך

פארהאנדלונגען וועגן אפמאכן צווישן ענגלאנד און עגיפטן אונטערבראכן

לאנדאן, מאי 9.— די פארהאנדלונגען וועגן אן אפמאך, לויט וועלכן ענגלאנד זאל עוואקואירן עגיפטן, זיינען אונטער־געבראכן געווארן נעכטן, נאכדעם ווי די בריטישע רעגירונג האט זיך קאטעגאריש אפגעזאגט פון נאכגעבן די עגיפטישע פאר־דערונגען וועגן א דעה אין דער אדמיניס־טראציע פונ׳ם סודאן.

אויף וויפל ס׳איז שייך עגיפטן זעלבסט איז דערגריכט געווארן א פולשטענדיקער אויסגלייך פון אלע סכסוכים, די עגיפטי־שע רעגירונג האט אבער געפאדערט אויך גלייכע אימינראציע רעכט מיט ענגלאנד אינ׳ם סודאן, און א גלייכע דעה אין סר־דאנס פארוואלטונג.

עס ווערט באהויפטעט, אז איינקיק בריטישע מיניסטאר זיינען געווען גרייט איינצוגיין אויף דער פאדערונג, אבער לאיד דזשאנרדוש זאל האבן אינפארמירט פרעמיער מאקדאנאלד, אז די ליבעראלן וועלן שטימען מיט די קאנסער־

ניייע טרופע טרעט היינט אויף צום ערשטן מאל אין קווינס טעאטער

יעקב קאהען בערלין, וועלכער האט שוין צוויי מאל גאסטראלירט אין קווינס טעאטער און ער האט דא געשפילט מיט דערפאלג, טרעט אויף היינט אוונט מיט זיין טרופע אין קווינס סטעאטער, צום ער־שטען מאל היינטיקן סעזאן, אין זיין גרויסער אויפפירונג, "געגנסטער ליבע", מעלאדראמע אין פיר אקטן מיט געזאנג.

אויסער שוישפילער, זיינען אלע מיט־גלידער פון זיין טרופע אויך אויסגעצייר־כענטע זינגער און טענצער, און די קווינס טעאטער פאטראניזירער דערווארטעט היינט און מארגן אוונט אנגענעמענע פאר־ווייליגונגען. די קאמפאני באשטייט פון 9 פערזאן, זיבן פון זיי האבן קיינמאל פריר־ער אין קווינס טעאטער ניט געשפילט און עס איז צו דערווארטן אז זייערע פאר־שטעלונגען היינט און מארגן אוונט ווע־לען גוט באזוכט ווערן.

זונטאג אוונט וועט די גאנצע קאמפאַ־ני אויפטרעטן אין אן ארינגעלן קאנ־צערט.

דאס אידישע וואָרט

צו אלע פרעזידענטן און סעקרעטארן

פון סאסייטיס, שולן, אנשטאלטן און א. וו.

ווי מיר האבן שוין אנאנסירט, זאמלען מיר איצט דעם מאטעריאל פאר א

היסטאָרישן בוך

וואס וועט ארויסגעגעבן ווערן לכבוד דעם

20-טן יובילויי

— פון —

דאס אידישע וואָרט

מיר ווילן אז דער דאזיקער בוך זאל געניי אפשפיגלען די אלגעמיינע אנטוויק־לונג פון דעם אידישן ישוב אין מערב קאנאדע. אויער ארגאניזאציע האט ביינעטראג צו דער דאזיקער אנטוויקלונג — און זי דארף זיין פארטראטן אין דעם דאזיקן בוך. מיר בעטן אייך דארום אנצושרייבן א געשיכטלאכן אר־בערבליק וועגן דער גרינדונג פון אייער ארגאניזאציע, אירע אויפטואונגען און טעטיקייטן און אנדערע פרטים, און שיקט עס צו צו אונז — צוזאמען מיט א בילד אדער צוויי בילדער — דאס ערשטע און דאס לעצטע — פון די מיטגלידער אדער עקזעקוטיווע — פון אייער ארגאניזאציע. דער געשיכטלא־כער מאנוסקריפט צוזאמען מיט די בילדער וועלן דערנאך דערשיינען אין דעם היסטאָרישן בוך. ביטע טוט עס וואס פריער.

"דאס אידישע וואָרט"

ביידע טויזנט $15,000 פאר גע־ווערקשאפטן קאמפיין

(ספעציעל טעלעגראמ. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ניו־יארק, מאי 9 (איטא). — דער נאר־ציאנאלער ארבעטער קאמיטעט פאר די אידישע ארבעטער אין ארץ־ישראל אנאנ־סירט היינט, אז ריכטער לואיס בראנדייס האט ביינעשטייערט פופצן טויזנט דאלאר פאר דעם געווערקשאפטן קאמפיין פאר דער האסתדרות אין ארץ־ישראל.

—(::)—

ריכטער ל. בראנדייס ניט $15,000 פאר גע־ווערקשאפטן קאמפיין

(ספעציעל טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ניו־יארק, מאי 9 (איטא). — דער נאר־ציאנאלער ארבעטער קאמיטעט פאר די אידישע ארבעטער אין ארץ־ישראל אנאנ־סירט היינט, אז ריכטער לוואיס בראנדייס האט ביינעשטייערט פופצן טויזנט דאלאר פאר דעם געווערקשאפטן קאמפיין פאר דער האסתדרות אין ארץ־ישראל.

—(::)—

פארהאנדלונגען וועגן אפמאכן צווישן ענגלאנד און עגיפטן אונטערבראכן

לאנדאן, מאי 9.— די פארהאנדלונגען וועגן אן אפמאך, לויט וועלכן ענגלאנד זאל עוואקואירן עגיפטן, זיינען אונטער־געבראכן געווארן נעכטן, נאכדעם ווי די בריטישע רעגירונג האט זיך קאטעגאריש אפגעזאגט פון נאכגעבן די עגיפטישע פאר־דערונגען וועגן א דעה אין דער אדמיניס־טראציע פונ׳ם סודאן.

אויף וויפל ס׳איז שייך עגיפטן זעלבסט איז דערגריכט געווארן א פולשטענדיקער אויסגלייך פון אלע סכסוכים, די עגיפטי־שע רעגירונג האט אבער געפאדערט אויך גלייכע אימינראציע רעכט מיט ענגלאנד אינ׳ם סודאן, און א גלייכע דעה אין סר־דאנס פארוואלטונג.

עס ווערט באהויפטעט, אז איינקיק בריטישע מיניסטאר זיינען געווען גרייט איינצוגיין אויף דער פאדערונג, אבער לאיד דזשאנרדוש האט זאל האבן אינפארמירט פרעמיער מאקדאנאלד, אז די ליבעראלן וועלן שטימען מיט די קאנסער־

ניייע תלמוד־תורה וואלן דעם זונטאג

צוליב דעם, וואס די תלמוד־תורה וואלן דורכגעפירט מיט צוויי וואכן צורוק זיינען דערקלערט געווארן ניט־קאסטוציאנעל און זיינען גע׳פסל׳ט געווארן, וועלן נייע וואלן דורכגעפירט ווערן דעם זונטאג, מאי 11טן, 2.30 בייטאג, אין תלמוד־תורה. אלע באראכטיקטע צו שטימען זיינען גע־בעטן צו קומען.

—(::)—

ווילנע, מאי 9 (איטא). — די אידישע הענדלער פון ווילנע זיינען שטארק אנ־טוישט פון דער דערקלערונג פונ׳ם ווייצע־מיניסטער פון פינאנץ, ה׳ סקארשינסקי, ווען דער האט געזאגט, אז זייער קלאגע קעגן גרויסע שטייערן איז ניט באגרינדעט און אז די אידישע הענ־לער פון ווילנע האבן ניט וואס צו באקלאגן זיך.

"שוועסטער־אוונט" אין ת״ת קומענדיקן מיטוואך

מיטוואך, דעם 14טן מאי, 8.30 אוונט, וועט די ליידיס אקזיליערי פון תלמוד־תו־רה אפהאלטן א שוועסטער אוונט און וואר־לען פאר באאמטע פאר דעם קומענדיקן יאר.

מרס. א. זלאבינסקי, פרעזידענטן פון דער אקזיליערי וועט אפגעבן דעם יער־לאכן באריכט. צווייטן וועט סערווירט ווערן. אלע מיטגלידער זיינען געבעטן צו קומען.

אידן ארעסטירט פאר ווידערשטעלן זיך קעגן קוזיסטן

בוקארעסט, מאי 9 (איטא). — ניין אידן פון טורגופרומאס, וואו די אידן האר־בען זיך ווידערגעשטעלט קעגן די קוזיסטן און פארוואונדעט אייניקע פון זיי ווען זיי האבן אטאקירט די אידן פון שטעטל, זיי־נען ארעסטירט געווארן און זיינען גע־בראכט געווארן קיין יאסי, זיי ווערן אנ־געקלאגט אין באטייליקן זיך אינ׳ם צו־זאמענשטויס.

לעמבערג, מאי 9 (איטא). — דאס שטעטל אורנאוו, בעלצער קרייז, האט אפ־געברענט.

—(::)—

"שוועסטער־אוונט" אין ת״ת קומענדיקן מיטוואך

מיטוואך, דעם 14טן מאי, 8.30 אוונט, וועט די ליידיס אקזיליערי פון תלמוד־תו־רה אפהאלטן א שוועסטער אוונט און וואר־לען פאר באאמטע פאר דעם קומענדיקן יאר.

מרס. א. זלאבינסקי, פרעזידענטן פון דער אקזיליערי וועט אפגעבן דעם יער־לאכן באריכט. צווייטן וועט סערווירט ווערן. אלע מיטגלידער זיינען געבעטן צו קומען.

אנב - אורחא

פון מארק

איך האב שוין דא עטלאכע מאל גע־פרובט הערקלערן וואס אין אזוינס פאר־טייאיש, און וואס מיינט אומפארטייאיש.

— אבער רייד צו דער וואנט . . .

מילא אויף די־נאי־יארקער אידישע פור עלי־ציוניסטישע אגי־אנדערע "איסטי־שע" שרייבער, וואס ווילן איינרעדן די וועלט אז די אידישע קולטור געזעלשאפט אין א. פארטייאישע ארגאניזאציע, קאן מען געפינען א זכות; קיינער האט מיט זיי ניט געלערנט דעם פשט פון דעם וואָרט פארטייאיש, און זיי מיינען נאך אלץ, אז אויב אימיצער האט א מיינונג וועגן א געוויסן ענין, און איז גרייט צו קעמפן פאר זיין מיינונג, איז ער שוין פארטייאיש.

אבער פאר ווייניפעגער אידן, וואס לייד ענען "דאס אידישע וואָרט", איז ניטא קיין בארעכטיקונג, — אפילו ווען זיי זיינען פעליעטאניסטן, "וואס זיינען בט־בע סענטימענטאל און . . . לייכטזיניק", ווי ח׳ י. ש. דריקט זיך אויס אין זיין פעליעטאן (חיי׳ל טאין ד. א ווו).

איך האב מיט זיי שוין אזויפיל אייני־נגעקלעט ווענן דעם ענין, אז ס׳איז נאר־נישט. אזעלכע, זאלט איר מיר מוחל זיין, ניט־אידישע קעפ!

אבער אפשר איז דאס טאקע מיין אייג־נענע שולד: נערעדט אפשר מיט מיר אין כע וועדטער, — אביסל צו שווער פאר די "תלמידים" צו באגרייפן.

וועל איך עס פרואוון איצט אביסל מסביר זיין.

* * *

מיט׳ן וואָרט "פארטייאיש" באצייכנט מען איינגעס, וואס נעמט א צד אין א גע־וויסער פראגע.

א קרוב פון אן אנגעקלאגטן, למשל, זאגט מען, איז ניט קיין כשר׳ער עדות, ווייל ער איז "פארטייאיש" צו דעם אנגעקלאגטן.

און אזוי ווי יעדער מענש האט געוויסע מיינונגען און געוויסע סימפאטיעס, קומט עס אויס איינגעטלאך, אז אומפאר־טייאישע זיינען בלויז די, וואס ליגן און וואָרטן אויף תחית־המתים ווען משיח וועט קומען . . .

איינער איז פארטייאיש פאר זיין ווייב, אן אנדערער פאר זיין געליבטער; איי־נער האלט פון אידיש, א צווייטער פון העבריאיש, און נאר א דריטער, — פון מיילכיקע קנישעס מיט סמעטענע.

ווען מיר וואלטן מסכי סנעווען אויף דעם האזיקן באגריף פון פארטייאישקייט, וואלטן מיינע ניט־נערעטענע "תלמידים" טאקע געווען גערעכט. ס׳איז ניטא קיין אומפארטייאישקייט אויף דער וועלט. און די וואס ריידן פון אזעלכער זוכן בלויז אראפצופירן אידישע קינדער פון דרך־הישר . . .

* * *

עס איז אבער דא א געזעלשאפטלאכער באגריף פון פארטייאישקייט, וואס האט ניט קיין שייכות צו פעדעראלאכע סימ־פאטיעס אדער אנטיפאטיעס פון יחידים, אדער מיט זייערע מיינונגען וועגן איין פראגע אדער א צווייטער.

פארטייאישקייט, וועגן וועלכער מיר ריידן געוויינלאך, האט ניט צו טאן מיט דער מיינונג פונ׳ם יחיד אדער פון דער קערפערשאפט אויבער איין געוויסן ענין אדער א פאר ענינים, נאר מיט א פאלי־טישער אנשויאונג, וואס האט באשטימטע און פעסטגעשטעלטע מיינונגען, גומגעהייי־סען בציבור אויף פארטיי קאנווענשאנס, איבער אלע געזעלשאפטלאכע, פאליטישע, און עקאנאמישע און קולטורעלע פראב־לעמען פון דער געזעלשאפט.

וואס מען מיינט דא מיט פארטייאיש־קייט, איז א פארטיקער צוגערים צו אלע פראבלעמען פונ׳ם מענשלאכן לעבן, וואס באזירט זיך אויף א באשטימטער פאליי־טישער שיטה, — א צוטרים, וואס האט בלויז אין זיינען די דאזיקע פאליטישע שיטה.

אז איינער האט ליב קנישעס און איז "פארטייאיש" צו דעם דאזיקן מאכל, קאן ער אבער פארט שטיצן סיי דעם אי־קאר און סיי דעם קרן־היסוד.

האט איינער ליב אידיש און קעמפט פאר אידיש, קאן ער אין פאליטישע וואָ־רען שטימען פאר א קאמוניסט, א סאָ־ציאליסט און אפילו פאר א ציוניסט.

פאר׳ן העבריאיזם קעמפט סיי דער פאשיסטישער זשאבאטינסקי, און סיי די סאציאליסטישע "הסתדרות׳ניקעס".

אין איינער "פארטייאיש" בנוגע זיין איינענער ווייב, קאן ער נאך אבער אלץ אנשליסן זיך סיי אין דער דעכטער יר־ניאן, און סיי דער ליינקער יוניאן.

— אין איינער אבער א קאמוניסט, מוז ער אין אלע געזעלשאפטלאכע (און אפט אויך פערזענלאכע) פראגען נאכ־פאלגן באשטימטע פארשריפטן פון דער פארטיי.

אין איינער א פועלי־ציוניסט, האט ער א באשטימטע באציאונג צו אלע פראבלעמען פון דער וועלט, און ער מוז אומעטום זאגן זיין וואָרט.

* * *

וואס פון דער קולטור־געזעלשאפט זאל ניט ווערן, אבער זי וועט ניט מישן זיך אין דער אינדישער רעוואלוציע, — דאס איז ניט איר ענין.

און די קולטור־געזעלשאפט וועט ניט פארבאטן אירע מיטגלידער צו באלאנגען צו דער פועלי־ציוניסטישער פארטיי, ווייל דאס האט צו איר קיין שייכות ניט. — ווען זי זאל אט די זאכן טאן, ווערט זי טאקע א פאליטישע פארטיי, און, אמ־ווייניקסטנס איף בין דארטן מער ניטא.

די קאמוניסטן אבער פארבאטן יא זייערע מיטגלידער אנצושליסן זיך אין דער קולטור געזעלשאפט, און די פועלי־ציון פארבאטן זייערע מיטגלידער צו באלאנגען צום איקאר און וואָרענען זיי קענן דער קולטור־געזעלשאפט, — ווייל אלץ איז זייער ענין.

* * *

איז עס ניט קלאר וואס מיינט "פאר־טייאישקייט?"

איך וועל נאך דארף מסביר זיין נאכ־אמאל וואס איך האב אויסצוזעגן קעגן אינדער פארטייאישקייט—א צווייטן מאל.